

שמירת הלשון

חפש במאגר...

דף הבית > ספרי קודש אונליין > ספר הימים הנוראים בהלכה ובאגדה > שמירת הלשון

תוכן עניינים [[הצג](#)]

שק הנוצות

מעשה היה באדם שבא לפני הגאון רבנו יוסף חיים מבבל זיע"א, ובפיו שאלה נכבדה: "ילמדנו רבנו, כיצד יש לכפר ולתקן חטא לשון הרע, עד כדי שימחה כליל?" השיבו הרב: "שמע נא לעצתי, ועשה ככל אשר אומר אליך!" הסכים האיש לקבל עליו לעשות כל אשר יאמר לו הרב. "אם כן", המשיך הרב, "לך בבקשה והבא לי שק מלא בנוצות קטנות!" התפלא האיש לשמע בקשת הרב, אך מה יעשה וכבר הבטיחו שלא ימרה את פיו. מיד הלך לשוק אל משחטת העופות, מילא נוצות קטנות מלוא השק, וחזר אל הרב כשהשק בידו. "עכשיו", פנה אליו הרב, "קח את כל השק, ותעבור ממקום למקום, ופזר את הנוצות ברוח לכל עבר ככל שתוכל!" מיודענו הרים גבה ושתים כששמע בקשה מוזרה זו, אך לא העיז פניו להמרות את ציווי הרב. הלך האיש ברחובות העיר ובידו השק, ופיזר את תכולתו לכל עבר, ימה וקדמה צפונה ונגבה לכל אשר ישאנו הרוח. לאחר שסיים לפזר את כל הנוצות חזר אל הרב לשמוע את המשך "התיקון" המסובך הזה. "כעת", פנה אליו הרב, "לך בבקשה ואסוף את כל הנוצות אשר פזרת ברחבי העיר, ואחר כך תשוב אלי..." כאן כבר לא יכול היה האיש להתאפק ופנה אל הרב: "הכי צד רבי אוכל לאסוף ולקבץ כמות עצומה כל כך של נוצות קטנות כאלה, הלא גם אם אלך ימים רבים – לא אוכל לאסוף את כל הנוצות הנידחות שנפוצו לכל עבר בארבע כנפות הארץ?!" ענהו הרב: "ישמעו אוזניך מה שפיר מדבר! ומה אם נוצות אלו שפזרת, פיר ענה בך שאינך מסוגל לאספם, לשון הרע שסיפרת על חבריך, והשומעים גם הם הלכו וסיפרו לחבריהם וחבריהם לחבריהם, וכן הלאה, היאך תוכל לתקן זאת?!"

בבוא האדם לחזור בתשובה על חטאי הלשון – כמה קשה הדבר! הרי מן הדין צריך הוא ללכת לבקש סליחה מכל אותם אנשים שהתגנו או ניזוקו מדיבוריו! (ח"ח ד יב). או עליו לנסות לבטל את דברי הגנאי שאמר, על ידי שיאמר לאותם אנשים ששמעו ממנו את דיבורי הלשון הרע: "טעיתי

במה שדיברתי עמכם אודות פלוני, כי לפי מה שראיתי עתה, אין הענין כך", וכיוצא בדברים אלו, עד שיוציא את הענין מלב השומע. (חפץ חיים)

בדומה מאוד לאיסוף נוצות מפוזרות – כך צריך האדם להיזכר בכל אותם דיבורים שפלט פה ופלט שם – ולחזור עליהם בתשובה. כמה קשה הדבר! ואם דיבר על קבוצת אנשים או על עדה שלימה וכדומה – מה יעשה אז? לא לחינם אמרו רבותינו (ערכין טו ע"ב), שמי שסיפר לשון הרע אין לו תקנה!

כמובן שאין זה בא לייאש אותנו מלשוב בתשובה על חטאי הלשון, כי עם רצון חזק – גם זה אפשרי [וכמאמר הזוהר הקדוש: "אדם צריך שלא ישים עצמו רשע... וכשמתוודה על חטאיו הריהו חסיד, כי בא לקבל תשובה, ומוציא עצמו מצד הרע. ואל תאמר שהקב"ה אינו מקבל אותו עד שיפרט כל חטאיו מיום שבא לעולם, כי אינו צריך לפרש אלא רק החטאים שזוכר, וכל החטאים האחרים נמשכים אחריהם"], אולם עלינו לתת על לבנו להיזהר ולהשמר מאוד מאוד להבא במילים שאנו מוציאים מפינו, לבל נעמוד חלילה בפני שק מפוזר של דיבורים אסורים, שקשה מאוד לתקנם.

חומרת דיבור לשון הרע

כמה עבירות יכול האדם לעבור ח"ו בהבל פיו! החפץ חיים זצ"ל אומר, כי בדיבור לשון הרע, יכול האדם לעבור על 17 לאוין מן התורה! [ומהם: "לא תלך רכיל בעמך", "לא תשא שמע שוא", "ולפני עיוור לא תתן מכשול", "לא תשנא את אחיך בלבבך", ועוד]. וכן יכול הוא לבטל 14 מצוות עשה מן התורה [ומהן: "ואהבת לרעך כמוך", "בצדק תשפוט עמיתך" "את ה' אלוקיך תירא", "והלכת בדרכיו", "זכור את אשר עשה ה' אלוקיך למרים", ועוד]. וכן ח"ו להתקלל ב- 4 'ארורים' מן התורה [כגון: "ארור מכה רעהו בסתר", "ארור משגה עיוור בדרך" – שמכשיל את חברו].

אמר רבי יוחנן: כל המספר לשון הרע – כאילו כופר בקב"ה [שנאמר: אשר אמרו ללשוננו נגביר שפתינו אתנו – מי אדון לנו]. אמר ר' יוסי בן זימרא: כל המספר לשון הרע – נגעים באים עליו. אמר ריש לקיש: כל המספר לשון הרע – מגדיל עונות עד לשמים [שנאמר: שנתו בשמים פיהם ולשונם תהלך בארץ]. אמר רב חסדא: כל המספר לשון הרע, אומר הקב"ה: אין אני והוא יכולים לדור בעולם, [שנאמר: "מלשני בסתר רעהו אותו אצמית, גבה עינים ורחב לבב אותו לא אוכל", אל תקרא אותו לא אוכל, אלא איתו לא אוכל]. ועוד אמר רב חסדא: כל המספר לשון הרע – אומר הקב"ה לשר של גיהנם: אני עליו מלמעלה ואתה עליו מלמטה נדונו. (ערכין טו ע"ב)

סם חיים

מספר המדרש: מעשה ברוכל אחד שהיה הולך בעירות הסמוכות לציפורי ומכריז: "מי רוצה לקנות סם חיים? מי רוצה לקנות סם חיים?" עלה הרוכל לעיר עכו, ושמעה אותו בתו של רבי ינאי, הלכה וסיפרה זאת לאביה. קרא רבי ינאי לרוכל ואמר לו: "הראה לי את סם החיים שאתה מוכר", אמר לו הרוכל: "אתה והדומים לך לא זקוקים לזה". הפציר רבי ינאי ברוכל, והלה הוציא מתרמילו ספר תהילים, ופתח וקרא בו: "מִי הָאִישׁ הַחֹפֵץ חַיִּים, אוֹהֵב יָמִים לְרֵאוֹת טוֹב? נָצַר לְשׁוֹנֵךְ מֶרַע וּשְׁפָתָיךְ מִדִּבֵּר מְרֻמָּה!" (תהלים לד יג). אמר רבי ינאי: "כל ימי הייתי קורא פסוק זה, ולא הייתי יודע למה כוונתי, עד שבא רוכל זה והודיעני!" הלך רבי ינאי, האכילהו והשקהו, ונתן לו ששה סלעים. אמרו לו